Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

13. rujna 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Primjena sustava socijalne sigurnosti – Radnici migranti – Određivanje primjenjivog zakonodavstva – Uredba (EEZ) br. 1408/71 – Članak 14. stavak 2. točka (b) podtočka i. – Osoba koja je uobičajeno zaposlena na državnom području dviju ili više država članica – Osoba koja je zaposlena u jednoj državi članici i obavlja djelatnost zaposlene osobe na državnom području druge države članice tijekom tromjesečnog neplaćenog dopusta”

U predmetu C-569/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske), odlukom od 30. listopada 2015., koju je Sud zaprimio 5. studenoga 2015., u postupku

X

protiv

Staatssecretaris van Financiën,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen (izvjestitelj), predsjednik vijeća, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 14. prosinca 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za nizozemsku vladu, M. Bulterman i M. Noort, u svojstvu agenata,

– za češku vladu, M. Smolek i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, M. van Beek i D. Martin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 8. ožujka 2017.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: nizozemski

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. stavka 2. točke (a) i članka 14. stavka 2. točke (b) podtočke i. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 592/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. (SL 2008., L 177, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 18.; u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe X i Staatssecretaris van Financiën (Državni tajnik za financije, Nizozemska) povodom odluke o utvrđivanju poreza na dohodak i doprinosa za socijalnu sigurnost.

Pravni okvir

3 U skladu s člankom 1. Uredbe br. 1408/71:

„Za potrebe ove uredbe:

(a) ‚zaposlena osoba' odnosno ‚samozaposlena osoba' znači:
i. svaka osoba koja je osigurana na obveznoj osnovi ili na osnovi izbornog produženog osiguranja za jedan ili više osiguranih slučajeva koji su obuhvaćeni granama sustava socijalne sigurnosti za zaposlene osobe ili samozaposlene osobe, ili posebnim sustavom za državne službenike;

[…]"

4 U članku 13. te uredbe propisano je:

„1. Podložno člancima 14.c i 14.f, na osobe na koje se primjenjuje ova Uredba primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice. To zakonodavstvo utvrđuje se u skladu s odredbama ove glave.

2. Ovisno o člancima od 14. do 17.:

(a) na osobu zaposlenu na državnom području jedne države članice primjenjuje se zakonodavstvo te države, čak i ako boravi na državnom području druge države članice ili ako se registrirano sjedište ili mjesto poslovanja poduzeća ili pojedinca koji ju zapošljava nalazi na državnom području druge države članice;

[…]"

5 Članak 14. spomenute uredbe predviđa:

„Članak 13. stavak 2. točka (a) primjenjuje se ovisno o sljedećim izuzecima i okolnostima:

[…]

2. Na osobu koja je uobičajeno zaposlena na državnom području dviju ili više država članica primjenjuje se sljedeće zakonodavstvo:

[…]

(b) na osobu, osim onih koje su navedene u točki (a), primjenjuje se:
i. zakonodavstvo države članice na čijem državnom području boravi, ako obavlja svoju djelatnost djelomično na tom području ili pripada pod nekoliko poduzeća ili nekoliko poslodavaca koji imaju registrirana sjedišta ili mjesta poslovanja na državnom području različitih država članica;

[…]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

6 Osoba X nizozemski je državljanin koji od 1. ožujka 2006. boravi i radi u Nizozemskoj u službi poslodavca s poslovnim nastanom u toj istoj državi članici.

7 Osoba X sporazumjela se sa svojim poslodavcem da će koristiti neplaćeni dopust u trajanju od tri mjeseca, od prosinca 2008. do, uključujući, veljače 2009. Njen poslodavac je u dopisu od 12. studenoga 2008. odredio uvjete koji se odnose na njihov radni odnos tijekom tog razdoblja dopusta. U njemu je, među ostalim, pojašnjeno da će ugovor o radu ostati na snazi tijekom tog dopusta i da će se osoba X 1. ožujka 2009. vratiti uobičajenim dužnostima.

8 Osoba X od prosinca 2008. do veljače 2009. boravila je u Austriji gdje ju je kao instruktora skijanja zaposlio poslodavac s poslovnim nastanom u toj državi članici.

9 Tijekom sljedećih godina osoba X nije koristila neplaćeni dopust. Međutim, iz informacija koje je nizozemska porezna uprava prikupila od austrijskih tijela proizlazi da je dotična osoba u dva navrata u 2010. bila evidentirana u registrima austrijske socijalne sigurnosti u svojstvu radnika. Isto vrijedi u odnosu na razdoblja od 2011. do 2013. tijekom kojih je u tim registrima dotična osoba bila evidentirana jedanput godišnje u razdoblju od otprilike jednog ili dva tjedna.

10 Spor između osobe X i Državnog tajnika za financije odnosi se na obračun poreza na dohodak i doprinosa za socijalnu sigurnost za 2009. Spor se osobito odnosi na to je li u siječnju i veljači 2009. osoba X bila obvezno osigurana u nizozemskom sustavu socijalne sigurnosti te prema tome bila obvezna plaćati te doprinose.

11 Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Žalbeni sud u Arnhem-Leeuwardenu, Nizozemska) u žalbi protiv presude Rechtbanka Gelderland (Sud u Gelderlandu, Nizozemska) presudio je da je radni odnos osobe X kod njezina poslodavca s poslovnim nastanom u Nizozemskoj nastavio postojati tijekom neplaćenog dopusta i da se u siječnju i veljači 2009. također primjenjivalo nizozemsko pravo.

12 Osoba X podnijela je kasacijsku žalbu protiv te presude sudu koji je uputio zahtjev.

13 U tim je okolnostima Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li glavu II. Uredbe br. 1408/71 tumačiti na način da se za radnika koji živi u Nizozemskoj, svoju djelatnost uobičajeno obavlja u toj zemlji i koristi tri mjeseca neplaćenog dopusta smatra da je (također) tijekom tog razdoblja i dalje zaposlen u Nizozemskoj i.) ako radni odnos i dalje postoji tijekom navedenog razdoblja i ii.) ako se navedeno razdoblje za potrebe nizozemskog Werkloosheidsweta (Zakon o nezaposlenosti) smatra razdobljem zaposlenosti?

2. a) Koje se zakonodavstvo primjenjuje u skladu s Uredbom br. 1408/71 ako je taj radnik tijekom neplaćenog dopusta zaposlen u nekoj drugoj državi članici?

b) Je li s tim u vezi bitno i to da je dotična osoba u navedenoj drugoj državi članici sljedeće godine bila dvaput zaposlena i u tri godine nakon toga svake godine jedanput u razdoblju od otprilike jednog do dva tjedna a da pritom u Nizozemskoj nije koristila neplaćeni dopust?"

Prethodna pitanja

14 Svojim pitanjima, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 14. stavak 2. točku (b) podtočku i. Uredbe br. 1408/71 tumačiti na način da se za osobu koja boravi i zaposlena je na državnom području jedne države članice i koja, u razdoblju od tri mjeseca, koristi neplaćeni dopust i zaposlena je na državnom području druge države članice smatra da je uobičajeno zaposlena na državnom području dviju država članica u smislu te odredbe.

15 U tom pogledu, valja podsjetiti da odredbe glave II. Uredbe br. 1408/71, čiji je dio članak 14. stavak 2., prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda predstavljaju potpun i ujednačen sustav kolizijskih pravila čiji je cilj da se na radnike koji se kreću unutar Europske unije primjenjuje sustav socijalne sigurnosti samo jedne države članice, kako bi se izbjeglo preklapanje nacionalnih zakonodavstava koja se primjenjuju i komplikacije koje bi zbog toga mogle nastati (presuda od 4. listopada 2012., Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, t. 29. i navedena sudska praksa).

16 U tu svrhu, članak 13. stavak 2. točka (a) Uredbe br. 1408/71, postavlja načelo prema kojem se na osobu zaposlenu na državnom području jedne države članice primjenjuje zakonodavstvo te države, čak i ako boravi na državnom području druge države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 4. listopada 2012., Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, t. 30.).

17 To načelo je, međutim, oblikovano „[o]visno o člancima od 14. do 17." Uredbe br. 1408/71. Naime, u određenim specifičnim situacijama doslovna primjena općeg pravila iz članka 13. stavka 2. točke (a) te uredbe može zapravo prouzročiti, umjesto izbjeći, upravne komplikacije kako za radnika tako i za poslodavca i tijela socijalne sigurnosti koje bi mogle stvoriti prepreke slobodi kretanja osoba obuhvaćenih navedenom uredbom (presuda od 4. listopada 2012., Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, t. 31.).

18 Članak 14. stavak 2. točka (b) podtočka i. Uredbe br. 1408/71 predviđa da se na osobu koja je uobičajeno zaposlena na državnom području dviju ili više država članica primjenjuje zakonodavstvo države članice na čijem državnom području boravi, ako obavlja svoju djelatnost djelomično na tom području.

19 Iz te odredbe, koja derogira opće pravilo povezanosti s državom članicom zaposlenja, proizlazi da je njena primjena uvjetovana činjenicom da je dotična osoba uobičajeno zaposlena na državnom području dviju ili više država članica.

20 Stoga, situacija poput ove iz glavnog postupka može biti obuhvaćena člankom 14. stavkom 2. točkom (b) podtočkom i. Uredbe br. 1408/71 samo ako se može smatrati da je dotična osoba, kojoj je poslodavac odobrio neplaćeni dopust na nekoliko mjeseci i koji održava radni odnos, zaposlena u smislu te odredbe u državi članici na čijem se državnom području koristi taj dopust.

21 U tom smislu, valja naglasiti da je Sud, što se tiče suspenzije radnog odnosa tijekom roditeljskog dopusta, presudio da osoba zadržava svojstvo „radnika" u smislu Uredbe br. 1408/71 ako je osigurana, makar od jednog rizika, na obveznoj osnovi ili na osnovi izbornog produženog osiguranja u obveznom ili posebnom sustavu socijalne sigurnosti spomenutom u članku 1. točki (a) ove uredbe i to neovisno o postojanju radnog odnosa (presuda od 7. lipnja 2005., Dodl i Oberhollenzer, C-543/03, EU:C:2005:364, t. 34.).

22 Osim toga, iz sudske prakse Suda proizlazi da, iako se odredbe glave II. Uredbe br. 1408/71, za razliku od onih koje se nalaze u glavi I., odnose na osobe koje obavljaju djelatnost zaposlene ili samozaposlene osobe a ne na osobe koje su zaposlene ili samozaposlene, logično i smisleno tumačenje osobnog područja primjene te uredbe i uspostavljenog sustava kolizijskih pravnih pravila nalaže da se pojmovi o kojima je riječ u glavi II. navedene uredbe tumače u kontekstu definicija iz njezina članka 1. točke (a) (vidjeti u tom smislu presude od 30. siječnja 1997., de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, t. 22., kao i od 30. siječnja 1997., Hervein i Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, t. 20.).

23 Prema tome, kao što kvalifikacija zaposlene i nezaposlene osobe, u smislu Uredbe br. 1408/71, proizlazi iz nacionalnog sustava socijalne sigurnosti u kojem je ta osoba osigurana, „djelatnost zaposlene osobe" i „djelatnost samozaposlene osobe", u smislu glave II. Uredbe br. 1408/71, treba smatrati djelatnostima koje se takvima smatraju prema zakonodavstvu koje se primjenjuje u području socijalne sigurnosti u državi članici na čijem se državnom području obavljaju te djelatnosti (vidjeti u tom smislu presude od 30. siječnja 1997., de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, t. 23., kao i od 30. siječnja 1997., Hervein i Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, t. 21.).

24 Isto tako, ako osoba zadržava svojstvo zaposlene osobe tijekom neplaćenog dopusta koji joj je njen poslodavac odobrio, moguće je smatrati da obavlja djelatnost zaposlene osobe u smislu glave II. Uredbe 1408/71 unatoč suspenziji glavnih obveza iz radnog odnosa tijekom tog ograničenog razdoblja.

25 Dakle, u situaciji poput one u glavnom postupku u kojoj nacionalno zakonodavstvo koje se primjenjuje u području socijalne sigurnosti predviđa – prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev – da osoba koja više mjeseci koristi neplaćeni dopust nastavlja raditi, treba tu osobu smatrati u navedenom razdoblju zaposlenom u smislu glave II. Uredbe 1408/71 u državi članici na čijem se državnom području koristi taj dopust.

26 U tom slučaju, ako je dotična osoba tijekom tog razdoblja zaposlena na državnom području druge države članice, njena situacija moći će potpadati pod članak 14. stavak 2. točku (b) podtočku i. Uredbe br. 1408/71 ako su djelatnosti koje se obavljaju na državnom području potonje države članice uobičajene i značajne (vidjeti u tom smislu današnju presudu X, C-570/15, t. 19.).

27 Pri utvrđivanju jesu li djelatnosti koje se obavljaju na državnom području potonje države članice tijekom tog razdoblja uobičajene i značajne, u obzir treba osobito uzeti trajanje razdoblja u kojem se obavljala djelatnost i narav poslova definiranih ugovorima, kao i, ovisno o slučaju, stvarno obavljanje djelatnosti (vidjeti u tom smislu današnju presudu X, C-570/15, t. 21.).

28 U tim okolnostima, sud koji je uputio zahtjev treba provjeriti je li djelatnost zaposlene osobe koju u Austriji obavlja dotična osoba tijekom tromjesečnog razdoblja o kojem je riječ u glavnom postupku uobičajena i značajna, dok činjenica je li ta osoba obavljala ili ne tu djelatnost nakon tog razdoblja, u tom pogledu, nije relevantna.

29 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 14. stavak 2. točka (b) podtočka i. Uredbe br. 1408/71 treba tumačiti na način da se za osobu koja boravi i zaposlena je na državnom području jedne države članice i koja, tijekom tromjesečnog razdoblja, koristi neplaćeni dopust i zaposlena je na državnom području druge države članice smatra da je uobičajeno zaposlena na državnim područjima dviju država članica u smislu te uredbe, ako se, s jedne strane, tijekom tog razdoblja dopusta prema zakonodavstvu u području socijalne sigurnosti prve države članice smatra zaposlenom i ako je, s druge strane, djelatnost koja se obavlja na državnom području druge države članice uobičajena i značajna, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Troškovi

30 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Članak 14. stavak 2. točku (b) podtočku i. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996., kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 592/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008., treba tumačiti na način da se za osobu koja boravi i zaposlena je na državnom području jedne države članice i koja, tijekom tromjesečnog razdoblja, koristi neplaćeni dopust i zaposlena je na državnom području druge države članice smatra da je uobičajeno zaposlena na državnim područjima dviju država članica u smislu te uredbe, ako se, s jedne strane, tijekom tog razdoblja dopusta prema zakonodavstvu u području socijalne sigurnosti prve države članice smatra zaposlenom i ako je, s druge strane, djelatnost koja se obavlja na državnom području druge države članice uobičajena i značajna, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Potpisi